

Στα πλαίσια του μαθήματος των Αρχών Φιλοσοφίας, τίθεται στους μαθητές της Β΄ Λυκείου το εξής ηθικό δίλημμα, που αφορά φανταστικό περιστατικό σχολικής βίας κι εκφοβισμού και τους ζητείται να τοποθετηθούν με επιχειρήματα:

Η παρέα σου έχει στοχοποιήσει κάποιον από τους συμμαθητές σου και του κάνει τη ζωή δύσκολη με όποιον τρόπο μπορεί. Μέχρι στιγμής του ασκούν λεκτική βία (ειρωνεία, γελοιοποίηση), αλλά πρόσφατα αποφάσισαν να τον φωτογραφίσουν στις τουαλέτες και να αναρτήσουν τη φωτογραφία του στο διαδίκτυο. Αν και διαφωνείς με την απόφασή τους, σου κατέστησαν σαφές ότι, αν δε συμμετάσχεις και αποκαλύψεις το σχέδιό τους, το επόμενο θύμα θα είσαι εσύ. Βρίσκεσαι, λοιπόν, σε δίλημμα και αποφασίζεις να το λύσεις φιλοσοφικά, έχοντας υπόψη σου όσα γνωρίζεις για την ηθική. Αρχικά σκέφτεσαι: **Ποια απόφαση θα έπαιρνε ένας ωφελμιστής;** Στη συνέχεια αναρωτιέσαι: **Τι θα έκανε ο Καντ;** Τελικά, **τι θα επιλέξεις να κάνεις εσύ;** Σε κάθε περίπτωση να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.

Ακολουθεί η απάντηση της μαθήτριας, Δέσποινας Μελισσά

Γειά σου!

Πήρα την απόφαση να σου γράψω, όχι μόνο, επειδή ξέρω τι περνάς ,αλλά επειδή δε μπορώ να διαχειριστώ ούτε και εγώ το ψυχικό βάρος μέσα μου. Ίσως δεν έχεις καταλάβει ακόμη για ποιο πράγμα μιλάω, γι' αυτό θα σου εξηγήσω αμέσως. Γνωρίζω πως δέχεσαι βία από μια συγκεκριμένη ομάδα ατόμων του σχολείου μας. Βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να σου πω πως σχεδιάζουν να σε φωτογραφίσουν στις τουαλέτες και να αναρτήσουν το υλικό στο Internet. Ντρέπομαι που το λέω, αλλά παραλίγο να αναμειχθώ και εγώ σε βίαιες δράσεις απέναντί σου, εξαιτίας της απειλής τους και του φόβου μου μήπως είμαι το επόμενο θύμα. Μετά από όλα αυτά, πήρα το θάρρος -και μετά το στυλό- να σ' ενημερώσω για την κατάσταση και για το τι έχουν σκοπό να σου κάνουν αυτά τα παιδιά.

Προτού προλάβω να πανικοβληθώ, κάθησα και φιλοσόφησα το θέμα. Πού να φανταζόμουν

ότι το μάθημα της Φιλοσοφίας του σχολείου θα μου ήταν κάποτε τόσο χρήσιμο! Αρχικά, λοιπόν, είπα να εξετάσω το ζήτημα από κάθε πλευρά. Έτσι, σκέφτηκα πώς θα αντιδρούσα ως **ωφελμιστής**. Ανοίγω εδώ μια παρένθεση, για να σου πω λίγα λόγια για τη θεωρία τους. Αυτοί πίστευαν ότι μια πράξη θεωρείται σωστή, όταν προκαλεί την ευδαιμονία, στο μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό ανθρώπων.

**Think before you
post**

Αυτό , δηλαδή, που έχει σημασία για κείνους ήταν η ποσότητα και όχι η ποιότητα. Μια φράση που ταιριάζει στη θεωρία τους είναι η εξής: «Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Σημασία, δηλαδή, γι' αυτούς δεν έχει η ίδια η πράξη και το αν κάποιος βλάπτεται από αυτή, αλλά μόνο αν είναι περισσότεροι αυτοί που ωφελούνται. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, αν λειτουργούσα ως ωφελμιστής θα επέλεγα να ακολουθήσω την πλειοψηφία, δηλαδή την

παρέα των παιδιών, που σε ενοχλούν. Αυτό, φυσικά, δε σημαίνει ότι θα μου άρεσε να σε δω να βασανίζεσαι. Απλώς, η επιλογή μου θα στηριζόταν μόνο στο ότι περισσότεροι αντικειμενικά θα ήταν εκείνοι που θα διασκέδαζαν και μόνον ένας αυτός που θα βασανιζόταν.

Από την άλλη, ο **Καντ** -σπουδαίος φιλόσοφος του 18ου αι. - μελέτησε τα θέματα ηθικής από μια τελείως διαφορετική οπτική. Υποστήριξε πως η ηθική πράξη είναι αποτέλεσμα της ελεύθερης βούλησης του καθενός. Κάθε άνθρωπος, δηλαδή, οφείλει να λειτουργεί με βάση τη λογική, αποστασιοποιημένος από κάθε είδους συναίσθημα. Σημασία, λοιπόν, για τον Καντ έχει το αποτέλεσμα μιας πράξης και κατά πόσο αυτή θα επηρεάσει το σύνολο. Δηλαδή, η πράξη και το αποτέλεσμα που θα προκύψει θα πρέπει να μπορούν να εφαρμοστούν ως καθολικός νόμος, που να ισχύει για όλους και σε κάθε περίπτωση. Επομένως, κάθε είδους εκμετάλλευση, είτε αυτή αφορά το μέσο, που απαιτείται, για να πραγματοποιηθεί η πράξη, είτε το αποτέλεσμα, απορρίπτεται και καταδικάζεται.

Έτσι, αν επέλεγα να αντιδράσω, όπως θα έκανε ο Καντ, θα έπρεπε να σε βοηθήσω με κάθε τρόπο (να σου το πω, να σε συμβουλέψω για το πώς να συμπεριφερθείς, να μιλήσω αυτοπροσώπως στην παρέα που θέλει το κακό σου κ.ο.κ) και παράλληλα να αναφέρω τι πρόκειται να συμβεί στους καθηγητές και στη διεύθυνση του σχολείου. Αυτό, όμως, θα το έκανα όχι από συμπόνοια, αλλά επειδή σε περίπτωση που δε θα λειτουργούσα έτσι, εσύ θα στεναχωριόσουν και μπορεί να πάθαινες κατάθλιψη ή να έβλαπτες ο ίδιος τον εαυτό σου. Επομένως, αν σε βοηθήσω, θα παρακινήσω κι άλλους να κάνουν το ίδιο και μπορεί όλοι μαζί να σταματήσουμε τη σχολική βία και τον εκφοβισμό. Είναι σίγουρο ότι η συμπεριφορά μου αυτή μπορεί να αποτελέσει καθολικό νόμο, σύμφωνα με τη θεωρία

του Καντ.

Συγγνώμη αν σε κούρασα με τα φιλοσοφικά μου, αλλά προτίμησα να μοιραστώ μαζί σου κάθε μονοπάτι που διέσχισε το μυαλό μου, μέχρι να καταλήξω σε ένα συμπέρασμα, ώστε να μπορέσεις κι εσύ να κατανοήσεις εύκολα και να σεβαστείς την απόφασή μου. Μετά από όλα αυτά, νιώθω ωραία, αφού κατάφερα να πράξω, σύμφωνα με αυτό που θεωρείται ηθικά σωστό και όχι ανάλογα με το αν θα διασκεδάσω εγώ και η παρέα μου.

Οφείλω, βέβαια, να ομολογήσω πως σημαντικό ρόλο στην τελική μου απόφαση έπαιξε ο Ιμανουήλ Καντ και η κατηγορική προσταγή του, αφού κατάφερα με τη λογική να διακρίνω ποιο είναι το σωστό. Έτσι, η θέλησή μου και οι αρχές μου με οδήγησαν στη συγκεκριμένη ηθική πράξη. Για το μόνο που δεν είμαι τελείως σίγουρη, είναι για το αν λειτούργησα βάσει της λογικής ή αν επηρεάστηκα συναισθηματικά, βάζοντας τον εαυτό μου νοερά στη δική σου θέση. Ελπίζω τα λόγια μου να σε βοηθήσουν. Θα μου επιτρέψεις, όμως, να διατηρήσω την ανωνυμία μου για ευνόητους λόγους...

Υ.Γ. Καλύτερα να μιλήσεις σε κάποιον ειδικό για το πώς θα χειριστείς το θέμα.